

Варто наголосити, що перекладач працює в стресовому середовищі, часто стикаючись з агресивною, замкнутою або переляканою людиною. Він може зазнавати тиску з боку підозрюваного, його представників або навіть несвідомо співпереживати йому, що впливає на нейтральність перекладу. Дотримання принципів конфіденційності та нейтральності є важливим етичним викликом.

Підсумовуючи, слід зазначити, що залучення перекладача під час кримінального провадження – це не просто формальність, а критично важливий інструмент, що безпосередньо впливає на якість здійснення, як досудового розслідування, так і в подальшому правосуддя. Однак його використання супроводжується низкою системних проблем: від недостатньої кваліфікації та ризику спотворення інформації до організаційних та етичних викликів. Для їх подолання необхідно розвивати спеціалізовану систему підготовки судових перекладачів, закріплювати їх правовий статус та відповідальність, створювати єдині бази даних сертифікованих фахівців і впроваджувати суворі процедури перевірки якості їх роботи. Відтак, лише комплексний підхід може мінімізувати ризики і гарантувати, що право на справедливий суд реалізується для кожного, незалежно від мовного бар'єру.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.05.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Мархевка О. В. Підстави та умови залучення перекладача до участі в кримінальному провадженні. *Митна справа*. 2014. № 2 (92). Ч. 2. Кн. 2. С. 259–265.

Гурін Дмитро Юрійович,
здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального права
і кримінології Харківського національного
університету внутрішніх справ

ПРЕДМЕТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 368-4 КК УКРАЇНИ

Одним із найважливіших завдань правоохоронних органів України є забезпечення ефективної протидії корупційним проявам, у тому числі шляхом притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. Поширення корупції в Україні значно перешкоджає функціонуванню та ефективності правових інститутів [8, с. 227 – 228, 9, с. 311–312]. Значних масштабів корупція набула саме в органах державної влади та місцевого самоврядування, судових та правоохоронних органах, системі охорони здоров'я [4, 6, с. 58–60].

Одним із заходів кримінально-правового характеру, спрямованих на протидію корупційним проявам, є встановлена у 2011 році ст. 368-4 Кримінального кодексу України кримінальна відповідальність за підкуп особи, яка надає публічні послуги [1, с. 178]. Так, ч. 1 ст. 368-4 КК України передбачає кримінальну відповідальність за пропозицію чи обіцянку аудиторю, нотаріусу, оцінювачу, іншій особі, яка не є державним службовцем, посадовою особою місцевого самоврядування, але провадить професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, у тому числі послуг експерта, спеціаліста, арбітражного керуючого, приватного виконавця, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді (під час виконання цих функцій), надати йому/їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди або прохання її надати за вчинення особою, яка надає публічні послуги, дій або її бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи [3].

Для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності за це діяння, необхідно правильно визначити предмет кримінального правопорушення та його розмір. З огляду на зміст досліджуваної норми, предметом є неправомірна вигода. Так, відповідно до примітки до ст. 364-1 КК України, У ст. 364, 364-1, 365-2, 368, 368-3, 368-4, 369, 369-2 та 370 КК України під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав [3]. Таким чином, неправомірна вигода, як предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368-4 КК України, має такі ознаки: 1) неправомірною вигодою можуть бути лише грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру; 2) їх обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Грошові кошти – це кошти, у тому числі електронні: готівка – монети та банкноти, кошти на рахунках у банках і казначействі, депозити до запитання [2, с. 53]. Відповідно до ст. 192 Цивільного кодексу України, законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України – гривня. Іноземна валюта може використовуватися в Україні у випадках і в порядку, встановлених законом [7].

Майно – це окрема річ або сукупність речей, які є об'єктом права власності і можуть бути предметом різних цивільно-правових (купівлі-продажу, дарування, найму тощо), так само, як і

господарсько-правових (поставки, енергопостачання, комерційної концесії тощо) договорів; у цивільному праві майном як особливим об'єктом вважаються також майнові права та обов'язки [2, с. 53].

Переваги – це додаткові матеріальні чи інші вигоди, які суб'єкт має порівняно з іншими, які ставлять його в нерівне становище з іншими особами. Надання незаконних переваг означає, що їх надають особі, яка не має на них права, і при цьому може бути порушено інтереси інших осіб [2, с. 53].

Пільги – це звільнення різних категорій осіб від певних обов'язків, або, іншими словами, надання додаткових можливостей майнового чи немайнового характеру. Майновими є пільги, що надаються у виді додаткових виплат, повного або часткового звільнення окремих категорій громадян від обов'язкових платежів, а немайновими – у виді додаткових оплачуваних відпусток, скорочення робочого часу тощо (немайновими вони названі досить умовно). Неправомірною вигодою можна вважати обидва види пільг, адже жодних винятків чи уточнень закон не робить [2, с. 54].

Послуги – діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб (п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України від 12 травня 1991 року № 1023-ХІІ «Про захист прав споживачів») [5].

Нематеріальні активи – майнові права на певні об'єкти права інтелектуальної власності, зокрема: 1) комп'ютерні програми; 2) бази даних; 3) винаходи, промислові зразки; 4) сорти рослин, породи тварин; 5) комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; 6) комерційні таємниці [2, с. 53].

Будь-якими іншими вигодами нематеріального чи негрошового характеру можуть бути: 1) більш швидкий розгляд певної справи або інші форми нематеріальної преференції; 2) позитивне висвітлення в медіа; 3) прийняття на службу чи призначення на посаду без передбачених законом конкурсу чи спеціальної перевірки або шляхом порушення умов їх проведення, або створення кращих кар'єрних можливостей, включаючи підвищення по службі, «горизонтальне» переведення на посаду, кращу за тими чи іншими ознаками; 4) надання можливості вчитися в університеті дитині певної особи поза конкурсом або влаштування близької особи на престижну роботу; 5) не призначення службового розслідування чи дисциплінарного стягнення, не відсторонення від посади чи не звільнення зі служби за наявності підстав для цього; 6) сприяння у направленні в закордонне відрядження чи на підвищення кваліфікації; 7) дострокове присвоєння військового чи спеціального звання, рангу тощо, інше заохочення або

подання для нагородження без законних чи належно обґрунтованих підстав для цього; 8) організація надання сексуальних послуг (послуг повії) або послуг кримінального характеру (зокрема, послуг злодія чи сутенера); 9) пригостання коштовною вечерею чи запрошення на екскурсійний захід [2, с. 57].

Без законних підстав означає, що в особи, яка обіцяє, пропонує чи надає зазначені предмети, так само, як і в особи, яка їх одержує, немає визначених безпосередньо в законі підстав для цього.

Слід акцентувати увагу, що розмір неправомірної вигоди на кваліфікацію діяння, передбаченого ст. 368-4 КК України, не впливає.

Отже, неправомірна вигода, як предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368-4 КК України, має такі ознаки: неправомірною вигодою можуть бути лише грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру; їх обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав. Науково доведено, що розмір неправомірної вигоди на кваліфікацію діяння, передбаченого ст. 368-4 КК України, не впливає.

Список бібліографічних посилань

1. Гурін Д. Ю. Актуальність дослідження кримінальної відповідальності за підкуп особи, яка надає публічні послуги. *Актуальні питання та перспективи використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану* : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (м. Київ, 30 берез. 2023 р.). Київ, 2023. С. 179–182.

2. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / Наук. ред. Хавронюк М. І. Київ : Ваіте, 2018. 472 с.

3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д. С. Азаров, В. К. Грищук, А. В. Савченко та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

4. Особливості розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою : методичні рекомендації / Чернявський С. С., Вакуленко О. Ф., Тарасенко О. С. та ін. Київ, ГСУ МВС України, НАВС, 2014. 92 с.

5. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 трав. 1991 р. № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.

6. Тарасенко О. С. Антикорупційний суд: погляд на міжнародний досвід: *Сучасний стан протидії корупції: досвід Чехії, України, Польщі, Словаччини: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 9–10 травня 2017). Київ, НАП України, 2017. С. 58–60.

7. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

8. Cherniei V., Cherniavskiy S., Babanina V., Ivashchenko V. Criminal remedies and institutional mechanisms for combating corruption crimes: the experience of Ukraine and international approaches. *Juridical Tribune*. 2022. Vol. 12. Num. 2. P. 227–245. DOI: 10.24818/TBJ/2022/12/2.05.

9. Cherniei, V., Cherniavskiy, S., Babanina, V., Tykhonova O., & Hudkova, H. (2023). Características de la responsabilidad por revelación del secreto bancario en Europa y Estados Unidos. *Jurídicas CUC*, 19(1), P. 311–338. <https://doi.org/10.17981/juridcuc.19.1.2023.11>. URL: <https://revistascientificas.cuc.edu.co/juridicascuc/article/view/4598>

Загородній Сергій Сергійович,

здобувач наукового ступеня доктора
філософії науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності навчально-
наукового інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Існування сучасного постіндустріального суспільства неможливе без централізованого, безперебійного постачання води, газу, тепла та електроенергії. Припинення або обмеження подачі джерел життєзабезпечення споживачам порушує їхні законні права та інтереси, викликаючи гостру негативну реакцію. Не випадково охорона енергетичної безпеки є одним з основних завдань кримінального законодавства.

Безперебійна робота об'єктів електроенергетики забезпечує суспільство необхідними благами цивілізації. Знищення або пошкодження таких об'єктів неминуче призводить до негативних наслідків, зокрема порушення нормальної життєдіяльності об'єктів критичної інфраструктури (лікарень, банків, об'єктів зв'язку, транспорту, теплопостачання тощо). Для належного функціонування об'єктів електроенергетики, а також недопущення фактів їх пошкодження в 2005 році Законом України від 31 травня 2005 року № 2598-IV «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення в галузі електроенергетики» було встановлено кримінальну відповідальність за їх умисне пошкодження шляхом доповнення КК України ст. 194-1 [3].

Відповідно до статистичних даних Офісу Генерального прокурора, за 2013 рік – зареєстровано 434 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 194-1 КК України; за 2014 рік – 372;